

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/252/2019
Identifikačné číslo spisu:	4616201433
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4616201433.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O. G., bývajúcej v R. nad W., S. XXX, T. republika, zastúpenej JUDr. Zuzanou Válskou, advokátkou so sídlom v Topoľčanoch, Škultétyho 6, proti žalovaným 1/ I. C. a 2/ S. C., obom bývajúcim v H., A. B. XXXX/XX, zastúpeným advokátskou kanceláriou Tomášek & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Rožňavská 2, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Tomášek, o zrušenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 6C/88/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. decembra 2018 sp. zn. 5Co/324/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2017 č. k. 6C/88/2016-207 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zrušenia vecného bremena, ktorému zodpovedá právo chôdze a jazdy vlastníkov „A.“ manželov C., návštevníkov tohto penziónu a ďalších turistov.

1.1. Právne poukázal na ustanovenia § 868 a § 151p ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Súd prvej inštancie s poukazom na závery vykonaného dokazovania mal za preukázané, že neboli splnené podmienky pre zrušenie vecného bremena - práva služobnosti podľa § 151p ods. 3 OZ. Stav, aký je v súčasnosti ohľadne predmetného vecného bremena, tu už bol pri jeho vzniku po splnení podmienok k vydržaniu vecného bremena - práva služobnosti ešte právnymi predchodcami žalovaných 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“). V konaní nebolo preukázané, že by odvtedy došlo k zmene pomerov, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávnených.

1.2. Uviedol, že žalovaní naďalej užívajú zaťaženu parcelu žalobkyne ako prístupovú cestu na ich susediaci pozemok. Vychádzajúc z obsahu príslušného LV žalovaní sú vlastníkami rodinného domu a zároveň aj rekreačno-turistického zariadenia, t. j. penziónu. Predmetný penzión prevádzkujú a preto

prístup k nemu cez zaťaženú parcelu je stále nevyhnutný a tým aj právo vecného bremena je stále využívané.

1.3. Žalovaní nadobudli právo zodpovedajúce vecnému bremenu, a to právo služobnosti viažuce sa k nehnuteľnosti, ktoré pozostáva z prechodu používania cesty peši i vozom cez pozemok žalobkyne na susediaci pozemok žalovaných v konaní vedenom na prvostupňovom súde pod sp. zn. 7C/38/99.

1.4. Pokiaľ žalobkyňa v priebehu tohto sporu poukazovala na možnosť druhej cesty, po ktorej je možné pristúpiť k penziónu žalovaných, tak pri samotnej obhliadke na mieste samom, súd zistil, že nejde o spevnenú komunikáciu, ktorá by mohla slúžiť ako prístupová cesta pre riadny prístup motorovými vozidlami. Takýto stav je vlastne zhodný so stavom, keď prebiehalo konanie na prvostupňovom súde pod sp. zn. 7C/38/99, v ktorom konaní obec Podhradie vo svojom písomnom vyjadrení k veci uviedla, že tento pozemok je usposobený na používanie iba pre pešie osoby, pričom nikdy neslúžil ako prístupová cesta pre motorové vozidlá. Vzhľadom na uvedené nie je možné, aby predmetný pozemok aj vzhľadom na svoje značné terénne členenie, mohol byť používaný ako prístupová cesta pre žalovaných. Ide o ostatnú plochu a zastavanú plochu s prísnyim označením dopravnou značkou, zákaz vjazdu všetkých vozidiel.

1.5. Na margo námietky žalovaných v tom smere, že vzhľadom na právoplatne skončené konanie vo veci vedenej na prvostupňovom súde pod sp. zn. 7C/38/99 a totožný predmet konania v danej prejednávanej veci, by malo ísť o „res iudicata“ súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ ust. § 151p ods. 3 OZ pripúšťa súdu rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje, alebo zrušuje, ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, tak potom v takomto prípade nie je možné hovoriť ani o „res iudicata“. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa v konaní nepreukázala požadovanú zmenu pomerov, súd prvej inštancie podanú žalobu z jej strany, ako nedôvodnú zamietol.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne a žalovaných rozsudkom z 5. decembra 2018 sp. zn. 5Co/324/2017 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) potvrdil prvostupňový rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti výroku a v časti o trovách konania zrušil prvostupňové rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.1. Odvolací súd rozhodujúc o podanom odvolaní žalobkyne dospel k záveru, že prvostupňový rozsudok je potrebné ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdiť, pretože prvoinštančný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, ktorý následne aj správne posúdil podľa príslušných ustanovení hmotnoprávneho predpisu (§ 868 a § 151p ods. 3 OZ). V ďalšom odvolací súd odkázal na rozsah a predovšetkým obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku, s ktorým sa stotožňuje (§ 387 ods. 2 CSP).

2.2. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno v tom smere, aby preukázala splnenie podmienok pre zrušenie vecného bremena, resp. práva služobnosti, tak ako sú obsiahnuté v ust. § 151p ods. 3 OZ. Stav ohľadne výkonu predmetného vecného bremena, aký je v súčasnosti, totiž existoval už pri splnení jeho podmienok k vydržaniu vecného bremena (práva služobnosti) ešte právnymi predchodcami žalovaných, t. j. ako už konštatoval odvolací súd vo svojom zmeňujúcom rozsudku zo dňa 14. februára 2008 sp. zn. 8Co/166/2007, 8Co/167/2007. V konaní sa žalobkyňa nepodarilo preukázať, že od r. 2008 až do r. 2017 došlo k takej zmene pomerov (akú má na zreteli ust. § 151p ods. 3 OZ), ktorú by bolo možné kvalifikovať ako hrubý nepomer medzi zriadeným vecným bremenom a výhodou oprávnených, t. j. žalovaných. K uvedenému záveru dospeli súdy aj na základe obhliadky na tvare miesta, ktorú uskutočnil súd prvej inštancie. Predmetnou obhliadkou bolo zistené, že druhá cesta, na ktorú poukazovala žalobkyňa ako na prístupovú cestu k penziónu žalovaných, nie je spevnenou komunikáciou, ktorá by mohla slúžiť ako prístupová cesta. Skutkový stav, tak ako bol zistený v tomto konaní (sp. zn. 6C/88/2016) je v podstate totožný so skutkovým stavom zisteným v konaní prebiehajúcim na tom istom súde pod sp. zn. 7C/38/99, pričom už v tomto konaní bolo konštatované, že táto „druhá prístupová cesta“, na ktorú poukazuje žalobkyňa, bola označená dopravnou značkou zákaz vjazdu všetkých vozidiel.

2.3. V súvislosti s odvolaním žalovaných, ktoré smerovalo voči trovám konania, predmetné odvolanie považoval odvolací súd za opodstatnené a pri aplikácii ust. § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP rozhodol o ňom tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie, podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“), a to podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP žalobkyňa namietala, že súd „v konaní neprihliadol na vznik škody, ktorá trpením vecného bremena dovolateľke vzniká a to bez ohľadu na to, či svoj pôvodný nárok o priznanie jej náhrady, zahrnutý v pôvodne podanej žalobe, stiahla späť“. V tomto ohľade tiež poukázala, že súd pochybil, keď sa ňou predloženým dôkazom (znaleckým posudkom) nezaoberal. Dovolatelka vyčítala prvostupňovému súdu, že opomenul svoju povinnosť podľa § 181 ods. 2 CSP o predbežnom posúdení žaloby, keďže žalobkyňa pôvodne nebola právne zastúpená, čím jej nedal možnosť prispôbiť si jej procesný útok. Toto považovala za takú vadu v konaní, ktorá viedla k odňatiu jej možnosti konať pred súdom a docieľiť tak právo na spravodlivý proces. Poukázala (aj) na rozhodnutie 3MCdo/18/2010). V ďalšom kritizovala skutkový stav zistený súdmi a spôsob hodnotenia dôkazov, ku ktorým predkladala vlastnú alternatívu (produkovanú aj v priebehu súdneho konania). Namietala neurčitosť rozsahu vytvoreného vecného bremena.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaná formulovala právnu otázku zásadného právneho významu, „či možno považovať za zmenu pomerov, ktorá nastoľuje hrubý nepomer medzi oprávneniami žalovaných ... a povinnosťou dovolateľky, zmenu v osobách oprávnených z vecného bremena v dôsledku spustenia prevádzky penziónu vo vlastníctve žalovaných ... ako aj využívanie pozemku motorovými vozidlami (namiesto vozov)“. V ďalšom (tiež) považovala za zásadnú otázku, „ktoré splnenie povinnosti dovolateľky má mať prednosť“, či podľa § 28 a nasl. zákona č. 49/2002 Z.z., (jej dom sa nachádza v ochrannom pásme kultúrnej pamiatky), § 86 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. a § 127 ods. 1 OZ (udržiavanie stavby v dobrom stavebnom stave), alebo na základe vecného bremena prostredníctvom ktorého je povinná trpieť oprávnenie žalovaných, „v dôsledku ktorého jej starosti s udržiavaním vecí nastávajú“.

3.3. Na základe uvedeného žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd odvolacie rozhodnutie v napadnutom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyňa si uplatnila aj náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalovaní vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobkyne navrhli dovolanie odmietnuť resp. zamietnuť. V podstatnom uviedli, že žalobkyňou vymedzená otázka nikdy nebola predmetom konania a žalobkyňa ňou v konaní neargumentovala. Túto argumentáciu použila až v dovolacom konaní. Už z povahy veci (vecné bremeno je zriadené ako in rem) je zrejmé, že k zmene v osobách oprávnených z vecného bremena nedošlo. Taktiež využívanie pozemku motorovými vozidlami namiesto vozov je nezmyselnou výčitkou, pretože ide o jednu a tú istú vec, takže k žiadnej zmene nedošlo. Žalobkyňa vlastne nespochybňuje vyriešenie právnej otázky odvolacím súdom, preto tento ju ani neriešil. V súvislosti s údajným vznikom škody uviedli, že v tejto otázke bolo konanie iniciované žalobkyňou právoplatne zastavené, pričom žalovaní žiadnu škodu žalobkyňi nespôsobili. Podľa judikatúry musí ísť o zmenu pomerov, ktorá nastala po vzniku vecného bremena a má trvalý charakter, čo žalobkyňa v konaní nepreukázala. Niektoré skutočnosti navyše žalobkyňa netvrdila v prvostupňovom konaní, ale až v odvolacom resp. dovolacom konaní, hoci pre novoty neboli splnené zákonné podmienky. V ďalšom poukázali na správne právne závery nižších súdov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritorný dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej.

Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolač súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že súd „v konaní neprihliadol na vznik škody“ čo mal urobiť aj napriek tomu, že v tejto časti zobrala žalobný návrh späť (a konanie v tejto časti bolo zastavené, pozn.). Ďalej namietala, že sa súd nezaoberal ňou predloženým dôkazom (znaleckým posudkom). V neposlednom rade uviedla, že prvostupňový súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP o predbežnom posúdení žaloby, keďže žalobkyňa pôvodne nebola právne zastúpená, čím jej nedal možnosť prispôsobiť si jej procesný útok. V ďalšom kritizovala skutkový stav zistený súdmi a spôsob hodnotenia dôkazov. Namietala tiež neurčitost' rozsahu vytvoreného vecného bremena (pozri bod 3.1.).

11.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11.2. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny

proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

11.4. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom, či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1ECdo/10/2014, 3Cdo/146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

11.5. Za zmatečnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolateľka označila skutočnosť, že súd v konaní neprihliadol na vznik škody, hoci sama zároveň uvádza, že v tejto časti zobrala svoj pôvodný žalobný návrh späť, v dôsledku čoho bolo konanie v tejto časti zastavené. Najvyšší súd k uvedenému dodáva, že o zastavení konania v tejto časti prvostupňový súd rozhodol uznesením z 20. mája 2016, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2016; žalobkyňou namietaná zmatečnosť z uvedeného dôvodu nemohla preto nastať. Inak povedané existencia škody nebola predmetom posudzovaného konania pred nižšími súdmi; týmto bolo zrušenie vecného bremena podľa § 151p ods. 3 OZ.

11.6. Dovolaťka ďalej namietala, že prvostupňový súd opomenul svoju povinnosť podľa § 181 ods. 2 CSP v tom, že hoci nebola v spore právne zastúpená, prvostupňový súd predbežne neposúdil žalobu. Z obsahu spisu však najvyšší súd zistil, že hoci bola žaloba podaná ešte pred účinnosťou nového procesného predpisu - Civilného sporového poriadku, na prvom pojednávaní konanom dňa 25. januára 2017 po otvorení pojednávania prvostupňový súd „postupom podľa § 181 ods. 2 CSP uviedol, ktoré skutkové tvrdenia medzi stranami sú sporné, ktoré považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nebudú vykonané. Súd zároveň uviedol svoje predbežné právne posúdenie veci“ („citované zo zápisnice na č. 1. 162 a nasl. súdneho spisu, pozn.). Navyše ešte v čase po podaní žaloby prvostupňový súd uznesením z 3. mája 2016 (č. 1. 65 súdneho spisu) vyzval žalobkyňu podľa § 43 ods. 1 OSP, aby odstránila vady podania, keďže žalobný petit (v zmysle žaloby a jej doplnenia zo 7. apríla 2016) nebol určitý a zrozumiteľný. Následne podaním zo 16. mája 2016 upravila žalobkyňa žalobu tak, že v časti zobrala žalobu späť, upresnila identifikáciu žalovanej strany a s poukazom na ustanovenie § 151p ods. 3 OZ požadovala zrušenie sporného (bližšie označeného) vecného bremena. Z uvedeného je už na prvý pohľad zrejmé, že k namietanému porušeniu jej procesných práv nemohlo dôjsť.

11.7. V ďalšom žalobkyňa namietala, že sa súd nezaoberal ňou predloženým dôkazom (znaleckým posudkom), kritizovala skutkový stav zistený súdmi a spôsob hodnotenia dôkazov. Namietala tiež neurčitost' rozsahu vytvoreného vecného bremena. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní poukazuje na to, že v konaní nebol vykonaný ňou navrhnutý dôkaz a rovnako naznačuje nesprávne vyhodnotenie dôkazov, prípadne neúplné zistenie skutkového stavu, podľa právneho názoru dovolacieho súdu uvedené námietky nie sú dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie

niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Námitku dovolateľky o porušení jej práva na spravodlivý proces preto nemožno považovať za dôvodnú, čo zakladá dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť v zmysle § 447 písm. c) CSP. Okrem toho voči odôvodneniu dovolania možno mať výhrady aj z hľadiska § 428 CSP, keďže nesprávne hodnotenie dôkazov a nesprávne skutkové zistenia ani nie sú dovolacími dôvodmi v zmysle § 420 a § 421 CSP. Táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie dovolania aj podľa § 447 písm. d) CSP.

11.8. Vzhľadom na to, že dovolateľka v časti dovolania týkajúcej sa uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP vytýkala odvolaciemu súdu aj nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že pri posudzovaní, či došlo postupom odvolacieho súdu k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, sa nemôže zaoberať vecnou správnosťou právnych záverov v ňom obsiahnutých. Nesprávne právne posúdenie veci je možné namietať výlučne v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP a nie podľa § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

12. Žalobkyňa podala dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a to formou dvoch otázok, (i) či možno považovať za zmenu pomerov, ktorá nastoľuje hrubý nepomer medzi oprávneniami žalovaných ... a povinnosťou dovolateľky, zmenu v osobách oprávnených z vecného bremena v dôsledku spustenia prevádzky penziónu vo vlastníctve žalovaných ... ako aj využívanie pozemku motorovými vozidlami (namiesto vozov). V ďalšom žalobkyňa považovala za zásadnú otázku, (ii) „ktoré splnenie povinnosti dovolateľky má mať prednosť“, či podľa § 28 a nasl. zákona č. 49/2002 Z.z., (jej dom sa nachádza v ochrannom pásme kultúrnej pamiatky), § 86 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. a § 127 ods. 1 OZ (udržiavanie stavby v dobrom stavebnom stave), alebo na základe vecného bremena prostredníctvom ktorého je povinná trpieť oprávnenie žalovaných, „v dôsledku ktorého jej starosti s udržiavaním vecí nastávajú“ (bod 3.2).

12.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12.3. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

12.4. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

13. Z formulácie otázky uvedenej v bode 12(i) vyplýva, že žalobkyňa v skutočnosti namieta, že oprávnení (žalovaní) neprípustne rozšírili obsah práva z existujúceho vecného bremena, ktoré pozostáva (iba) z prechodu - používania cesty peši i vozom cez pozemok žalobkyne. Uvedenou námietskou však žalobkyňa neargumentovala v rámci podaného odvolania a ani odvolací súd na riešení tejto otázky nezaložil svoje rozhodnutie.

13.1. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Civilný sporový poriadok dáva odvolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

13.2. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len

vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu - žalobkyňa - nevyužila svoje právo nielen namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, ale tiež tvrdiť a hlavne dokázať, že žalovaní neprípustným spôsobom rozšírili obsah práva z existujúceho vecného bremena; v takom prípade neúspešná strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla (a mala), predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť ex officio v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť; a o to viac sa jej preskúmania žalobkyňa nemohla úspešne domáhať v dovolacom konaní.

13.3. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľka musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v dovolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Inak povedané, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohla (a mala) dovolateľka uplatniť už v predchádzajúcom dovolacom konaní, predkladala až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho zákonnú správnosť a spravodlivosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľka nepoužila a „vyčkala“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda obsahovo vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľka môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietla už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jej neprospech (4Cdo/40/2019, 4Cdo/110/2018).

13.4. Vyššie uvedené právne východiská sa premietli aj do stanoviska uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2019 ako R 73/2019, ktorého právna veta znie: „Dovolateľ môže v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, úspešne argumentovať iba tými dôvodmi, ktoré už skôr namietol v odvolaní, avšak odvolací súd tieto dôvody meritórne posúdil v jeho neprospech“.

13.5. Na základe uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že predmetná dovolacia námietka nesprávneho posúdenia veci nemôže založiť prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

13.6. Nad rámec veci dáva najvyšší súd do pozornosti dovolacej strany, že (aj) z rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/49/2007, ktorá vec predchádzala teraz posudzovanej veci a v ktorej žalobkyňa vystupovala v rovnakom procesnom postavení ako v teraz posudzovanej veci už dovolací súd uviedol, že „ak osoba oprávnená z vecného bremena vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu nad jeho prípustný obsah a rozsah, môže sa osoba povinná (vlastník zaťaženej veci) domáhať negatívnou žalobou uloženia povinnosti osobe oprávnenej zdržať sa výkonu tohto práva nad jeho prípustný obsah a rozsah“. Z uvedeného inter alia vyplýva, že žalobkyňou namietanú otázku bolo/je možné riešiť nie v konaní podľa § 151p ods. 3 OZ (ktorý žalobný petit explicitne formulovala strana žalobkyne), ale formou negatívnej žaloby podľa § 126 OZ, nakoľko v takomto prípade nejde o obmedzenie vecného bremena podľa § 151p ods. 3 OZ, ale o obranu proti jeho neprípustnému výkonu.

14. Žalobkyňa ako zásadnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP formulovala tiež otázku, uvedenú v bode 12(ii), ktorá už na prvý pohľad nepredstavuje otázku právnu, ale keď už, tak skutkovú a navyše na jej riešení odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie.

14.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

14.2. K spôsobu, ktorým žalobkyňa v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania, najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Najvyšší súd opakovane zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

14.3. Odvolací súd, stotožniac sa so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu (z ktorých potom vychádzal aj dovolací súd - § 442 CSP, pozn.) svoje právne závery formuloval tak, že k zamietnutiu žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáhala aplikácie § 151p ods. 3 OZ nemohlo dôjsť preto, lebo „[s]tav ohľadne výkonu predmetného vecného bremena, aký je v súčasnosti, ... existoval už pri splnení jeho podmienok k vydržaniu vecného bremena (práva služobnosti) ešte právnymi predchodcami žalovaných ..., t. j. ako konštatoval vo svojom zmeňujúcom rozsudku KS v Nitre zo dňa 14.02.2008 ... V konaní sa žalobkyni nepodarilo preukázať, že od r. 2008 až do r. 2017 došlo k takej zmene pomerov (akú má na zreteli ust. § 151p ods. 3 Obč. zák.), ktorú by bolo možné kvalifikovať ako hrubý nepomer medzi zriadeným vecným bremenom a výhodou oprávnených, t. j. žalovaných ... Skutkový stav, tak ako bol zistený v ... konaní (sp. zn. 6C/88/2016) je v podstate totožný so skutkovým stavom zisteným v konaní prebiehajúcim na tom istom súde pod sp. zn. 7C/38/99 ... je možné prijať ten záver, že žalovaní naďalej užívajú parcelu žalobkyne ... , ako jedinú prístupovú cestu k parceliam, ktorých sú vlastníkmi“. V takto zaujatom závere utvrdila, tak prvoinštančný, ako aj odvolací súd obhliadka na tvare miesta, ktorú uskutočnil súd prvej inštancie. Predmetnou obhliadkou bolo zistené, že druhá cesta, na ktorú poukazovala žalobkyňa, ako na prístupovú cestu k penziónu žalovaných nie je spevnenou komunikáciou, ktorá by mohla slúžiť ako prístupová cesta. Už v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/88/2016 bolo konštatované, že táto „druhá prístupová cesta“, na ktorú poukazuje žalobkyňa, bola označená dopravnou značkou zákaz vjazdu všetkých vozidiel.

14.4. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na vyššie uvedených záveroch, v rámci ktorých absentuje porovnanie zákonných povinností podľa zákonov č. 49/2002 Z.z., č. 50/1976 Zb. resp. OZ, ako aj určenie, ktoré z nich majú prednosť, čoho sa žalobkyňa domáhala v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP [bod 12(ii)]. Možno preto uzavrieť, že takto položená otázka žalobkyňou jednak nepredstavovala kruciálny právny záver odvolacieho súdu, na ktorom založil svoje rozhodnutie a jednak žalobkyňa v podstate namietala správnosť skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov. Inak povedané, v tomto prípade žalobkyňa namietala, že odvolací súd nevyhodnotil správne vykonané dôkazy. Nesprávne zistenie skutkového stavu ale nezakladá prípustnosť dovolania a nie je ani relevantným dovolacím dôvodom. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

14.5. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne v tejto časti nespĺňalo náležitosti vyplývajúce z § 428 CSP, čo zakladá dôvod na jeho odmietnutie podľa ustanovenia § 447 písm. d/ CSP.

14.6. V neposlednom rade najvyšší súd dodáva, že žalobkyňou vymedzená otázka [bod 12(ii)] v kontexte dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nebola ani vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c/ a d/ CSP.

16. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.